

АКАДЕМИЧНИТЕ ЛЕКЦИИ

ДОЦ. Д-Р ИНЖ. ДИМИТЪР ДИМИТРОВ

ВИСШЕ УЧИЛИЩЕ ПО АГРОБИЗНЕС И РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНИТЕ

*Лош ученик е онзи,
който не надминава учителя си
Леонардо да Винчи*

МИСИЯТА НА ПРОФЕСОРА

Човечеството се самоподдържа (живее) чрез образование. А то, образованието, се ражда в университета. Университетът предлага образование и формира компетенции. За да се случат обаче – са потребни “професори”. Професори, които пишат проекти. Ръководят проекти. Участват в проекти. Наясно са, че бъдещето побежда винаги... и още, че е разнопосочно. Тази разнопосочност трябва да се управлява и мисли, а не да се спира и удържа.

В България имаме такава професорска общност. Убеден съм – на световно равнище. Имаме, разбира се, и от другата професорска общност, изолирана от европейското академично общество. С амбиции единствено да властва над студентите. Да ги заплашва, да ги изнудва...

Но думата ни сега е за тези, които усещат, че да си „професор” е мисия.

Имал съм възможност да сравнявам качествата на добри български професори с подобни на техните колеги от Западна Европа. Нашите не отстъпват. Сравнявал съм и учебно-материалната база. Нашата – не е по-лоша.

Какво значи да си Професор? Преди да предадеш знанието – да формираш индивида като част от някакъв културен и цивилизационен ред. Не е лесно, но си струва. След това да разбереш, че науката е особен бизнес!

Да си Професор, не е достатъчно само да си компилирал някой учебник. Да си научил този учебник не е достатъчно. Не е достатъчно да си защитил докторат. Да имаш дикция и да прочетеш лекцията, също не стига.

Необходима е любов към тези деца, наречени студенти, които са цветът на българската младеж. Необходимо е талант за творчество. Необходим е истински професионален опит. Необходим е артистичен подход, страст, огромна енергия, търпение, толерантност, любознателност.

Необходимо е прозрение! Необходимо е усещане за мисия! А това ще рече и разбирането, че научните изследвания освен да раждат стоки, често пъти техен единствен продукт е мисълта. Свещената и благословена мисъл! Ето защо казвам, че науката е особен бизнес!

Какво значи да си Професор? Да служиш на трите стълба на образованието: мотивацията, знанията, уменията.

Способните професори умеят да мотивират студентите. Неспособните – обратното. Умеят да отблъскват студентите от собствената им дисциплина.

Значителен дял от дейността в българските университети се пада на знанията. Там е акцентът. Мотивацията и уменията са пренебрегнати.

Мотивацията може да бъде даденост по рождение. Може да бъде и придобита. Има хора, които се раждат с любов към животните, към астрономията, към медицината, към театъра. Добре е, ако тяхната професия последва тяхната мотивация. Много ми е приятно, като чуя някой артист да казва: „Моето хоби и моята професия съвпадат”.

Как се придобива мотивацията в живия живот, ако я нямаме по рождение?

Чрез действието. Чрез вършене на нещата.

Когато посадиш роза, праскова, орех, лоза... За теб плодовете им са най-вкусните, ... ти ги обикваш, както ще каже лисицата в „Малкия принц” на Екзюпери.

Партнираме с много университети в Европа и цял свят. Професорите в тези университети са на 30-35-40 години и като видят нашите наименования „доценти” на 50-60 години питат: „Какво Ви попречи да станете професор? Какви проблеми сте имали?”. Излиза, че българските доценти са некадърници в очите на младите професори от Западна Европа и САЩ само защото законът е решил да запази това звание. Дори с новия Закон за развитие на академичния състав тази аномалия не беше отстранена. А можеше поне така наречените „ваковски” доценти да получат професорско звание. Такава практика има в поредица от промени на нормативната уредба във висшето образование: Институтите

се преименуваха в университети със закон; обикновените висшисти станаха магистри със закон; специалистите станаха професионални бакалаври със закон; полувисшите институти станаха висши колежи със закон; кандидатите на науките станаха доктори със закон, старшите асистенти станаха главни асистенти със закон...

Консервативното българско законодателство все още поставя в унизително положение най-активната част от академичния състав – доцентите.

Защо държавата иска нейните поданици да бъдат унижавани, а не уважавани!?

Трябва да знаем и помним, че университетът е равен на талантиливи професори + консерватизъм + иновации + прозрение.

Да анализираме. Отзад напред.

Прозрение - умението да разбереш това, което виждаш около себе си;

Консерватизъм – знанието, че и преди теб са го правили. Важното е да го „сдъвчиш“ добре, не да го „прегльтнеш“ (по Стив Джобс).

Иновации – навикът да предизвикваш непрекъснато сам себе си, за да изненадваш и себе си, и аудиторията, и продукта, който предлагаш.

Как е във висшето ни образование? Полу... и как да бъде по друг начин, когато от един и същи професор чуваш взаимно изключващи се „мъдрости“.

От една страна: Науката и образованието всеки ден трябва да се обновяват, а студентите да се учат на новаторско мислене!

От друга: Всички задължително по списък трябва да купят моя учебник, който за ваша радост, въпреки че е издаден преди 10 години, все още не е изчерпан.

Прибавете самоцелните демонстрации на академизъм във високотеретичните учебници, сякаш утре всички студенти ще пишат докторати... и ще стигнете до...

Резултатът е един.

Мнозинството от дипломираните абсолвенти започват да изучават професията си, едва когато попаднат в практиката.

Трите държавни университета, които познавам добре, са три различни примера. В единия се научих на професионализъм. В другия се научих да чета дълги теоретични изречения. В третия видях как една практическа дисциплина можеше да се опорочи от високата теоретичност на лекционния материал.

В крайна сметка, огромното мнозинство кадри могат да се характеризират като такива, които не могат да свършат определена работа, но могат да дават съвети как тя да се свърши. Или

както казва народът: „Много вожд, малко индианец“.

Странно е да даваш съвети на бизнесмен как да прави пари, а ти самия да живееш бедно.

Всички знаем, че животът е борба, животът е състезание, животът е синусоида, спирала и още, и още...

Ако искаш да успееш, убедил съм се, е нужно 100% отдаване! Нужна е онази синергия, съставена от ума, сърцето, мускулите, сетивата, всяка клетка – насочена към целта.

Когато вършиш работата, отдай ѝ се на 100%, когато се веселиш – също. В любовта – също. 100% отдаване – това е пътят! Другото е полу... Полууспехите водят до неуспех – казахме го!

Какво още трябва да направим, за да влезем в първите стотици на световните университетски класации?

☞ Разширяване на университетската територия извън границите на страната. Пример – един университет в САЩ има 2000 пункта за дистанционно обучение по света. Няма съмнение, че този университет ще бъде по-напред спрямо българските университети в световните класации, дори само заради това, че е известен в две хиляди селища на планетата.

Българското правителство заслужава аплодисменти, затова, че бързо възприе аргументите на Асоциацията на частните висши училища в България и направи промени в Закона за висшето образование. Тези промени отвориха международните врати на българските университети.

☞ Възползвайки се от първото, все повече студенти и преподаватели се обменят в международен план.

☞ Навлизане на нова генерация млади преподаватели с висок професионализъм, езикови и комуникационни способности. Те започват своята международна практика още като студенти и асистенти. Те пренасят добрите практики!

☞ Активно развитие и разширяване на дистанционните форми на обучение по цял свят. Ние сме сред българските пионери – например нашият локален дистанционен център във Великобритания.

☞ Изучаване и внедряване на американските практики в развитие на кариерата и алумни клубовете, които допринасят за финансирането.

Ако искаме българските университети да се развият изпреварващо спрямо нарастването на БВП, това няма да стане само с достигане на среден европейски процент за наука и

образование! Защото 1% от 50 млрд. евро не е равен на 1% от 800 млрд. евро. Ето защо ни е необходима гъвкавост и усвояване на методиките на финансиране на американските университети.

☞ Истински важен за една научна и образователна институция е материалът, с който тя разполага, за да въздейства, и същността, върху която тя трябва да въздейства. Тоест тази същност трябва да бъде поне с добро качество.

А за да се случи това – Властта трябва да коленичи пред Духа!

Имаме такъв пример в нашата история – когато цар Петър коленичи пред рилския пустинножител на Царев връх. Може и да е легенда, но е красива и най-важното – поучителна! Ето това е прозрение!

АКАДЕМИЧНИТЕ ЛЕКЦИИ

Дълбоко погрешна е тезата, че задачата на лекциите е да се предаде учебния материал. Това нито е възможно, нито е необходимо, нито е желано от студентите, нито от преподавателите.

Първата задача на лекцията е да се получи живият контакт между професор и студенти, да започне прякото общуване, взаимното опознаване, разбирателството, двустранната оценка...

Следващата важна задача на лекцията е да се отдели толкова време, колкото е необходимо, щото студентите с живо слово да бъдат категорично убедени в потребността от тази дисциплина.

Третата задача е представянето на избрани лекции, които трасират учебния материал по един максимално атрактивен начин, както това може да стане само на живо.

Четвъртата задача, опознавайки се взаимно, двете страни в учебния процес се нагаждат една към друга, отчитайки нивото и спецификата на аудиторията и преподавателския манталитет.

Лекциите са празници.

Колегите преподаватели не трябва да щадят времето си. Те трябва да търсят добрата основа и да я надграждат. Да бъдат атрактивни, с изчистена мисъл, простота и вкус към иновацията.

Днешните деца са други. Те са съавтори на компютъра, с тръпка към новаторството, прагматиката, риска. Остава да им се внуши да бъдат убедени в най-трудното: че от значение е само следващата мечта. Ако преподавателят успее в това, оттук-нататък мотивираният

студент ще търси учебници, ще следи научни издания, ще преравя библиотеките – виртуални и реални, ще изучава добрите практики, ще намира нужното елегантно решение, което работи на всяко ниво.

Не е лесно, но си струва!

Аз бях отличник. Помня случай, в който учителката съобщи пред целия клас, че сред всички съм се справил най-добре, Блестящо... Дойде при мен. Аз се изправих, а тя ме целуна по челото.

В друг случай професорът ми каза: „Момче, твоята шестица е най-голямата!” и в студентската ми книжка написа огромна шестица... Имам и трети случай – млад и зелен, аз не знаех правилото, че човек не трябва да се показва по-умен, отколкото позволява благоприличието. Асистентът ни по висша математика започна да се дразни, че аз знам най-краткото решение на задачата. По-кратко от неговото. Взех ми книжката, написа ми шестица и последва троснатата молба: „Повече не се явявай на моите упражнения!”.

А не беше минал и половин семестър. Защо ви занимавам със себе си – заради истината: „В ума на начинаещия има много възможности, в ума на експерта те са няколко”. Да продължаваме да ги търсим – многото възможности!

МЕТОДИКА НА СЕМЕСТРИАЛНИТЕ ИЗПИТИ

Бях студент в трети курс, когато в университета се организира изложба на „студентски пищови”. Както е известно „пищовът” служи за преписване. Показано беше дори едно сако с джобове „лабиринт”, откупено от катедра „Математика”. В „лабиринта” бяха наредени няколко вида пищови, включително и „царски”. Изложбата беше разположена в VII аудитория. На черната дъска всеки посетител можеше да сподели впечатленията си. Сред впечатленията „бисери” блестеше един и до ден днешен го виждам. „Изложбата на пищови показва колко кратки могат да бъдат учебниците!”. Едно на нула за автора! А той, авторът, бил студент, прочут с прозвището „Царя”. Следвал вече 16-та година... и всички изпити ги подготвял за отличен, в Техническия университет.

Моите студентски години започнаха през септември 1972 година. По време на семестъра – бедност, лекции, упражнения, проекти, книги, театър, любов... Събота и неделя работих по строителните обекти – пренасях вар, цимент, желязо, греди...

По време на сесията – изпити, кино, театър, книги, свобода! Свобода да следвам вътрешния си глас! Бях си изработил желязна методика за подготовка за изпитите.

Първо, прочитам учебника като роман.

Второ, прочитам го така, че да мога да си водя бележки и да подчертая най-важните пунктове от всяка тема (формули, фигури, графики...).

Трето, развивам и написвам всяка тема в стегнат вариант. (Колко кратки могат да бъдат учебниците!)

Четвърто (ако останеше време), се самоизпитвам.

Разбрах, че повече от два часа не може да се чете. Трябва да смениш заниманието, ако искаш и да поспиш. Винаги ми е било странно да слушам как някой бил чел три дена и три нощи без прекъсване. Чел ли е или просто е гледал страниците? Продължавам да се питам...

Изпитите бяха удоволствие за мен. За тях си имах също собствена методика:

☞ Ако изпитът е в 8 часа, ставам в 5. Два часа задължителен преглед на развитите от мен теми, припомняне на формули и фигури.

☞ Стремях се да бъда първи или сред първите на изпита.

☞ Като получа въпросите, първо вадех от зрителната си памет формулите и фигурите, нахвърлях ги на помощни листове. Следваше концентрация по темите – поне 10 минути. И след това започвах да пиша изложението.

В повечето случаи получавах шестица. Не тя беше най-важното. Важното бе усещането, усещането, че си успешен! Че си се доказал!

Пищовите, включително и „царските“, не могат да ти дарят това усещане! От себе си не можеш да избягаш!

Семестриалните изпити са твоите победи! Велико е!

Така ти се утвърждаващ като един от отбора на отличниците, а те са част от световната

съкровищница. Не бележкарите, а другите, които вярват в съдбата, живота, кармата... Тези, които не позволяват да ги водят догмите на „успелите“. Те имат друг, свой вътрешен глас. И той ги е научил на самодисциплина, на самоорганизация, на отговорност, на усвояване, запаметяване и възпроизвеждане на научни знания. И най-важното – на умението да изчистват мисленето си, да го правят просто и да мечтаят! Човек е толкова голям, колкото са големи мечтите му!

Някой може ли да отрече, че тези качества не са необходими за бизнеса? Бизнесът на утрешния ден... да свързваш нещата по начин, който никой друг не е правил досега.

Отличниците, те трябва да се обгрижват, да бъдат поощрявани, закриляни. Обществото трябва да ги опази от агресията, грубата сила, духовното нараняване, за да бере плодовете на тяхното творчество!

Ректорът на един университет трябва да провокира шансове за развитие на своите студенти. Аз го правя.

Във Висше училище по агробизнес и развитие на регионите ректорът в мое лице има „Златен списък“. В него са включени само 40 студенти. Те получават особено внимание. Срещи със звезди от бизнеса, науката, културата. Те получават при дипломирането си „златни препоръки“. Те получават медали. Те са си осигурили престижна работа още като студенти.

Отличниците, не бележкарите, са част от световната съкровищница!

Аз вярвам в съдбата. Чета нейните знаци. И успявам. Самодисциплината и отговорността са водещи, за да осъществя мечтите си.

Отличниците по сбъднати мечти са световно богатство.